

นิพนธ์ต้นฉบับ

อิทธิพลของปัจจัยคัดสรรต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด

จิณห์จุฑา ชัยเสนา คาลลาส, ปร.ค.¹, สาวิตรี วงศ์อินจันทร์, พย.ม.²

¹สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Received: March 24, 2021 Revised: June 7, 2021 Accepted: July 13, 2021

บทคัดย่อ

ที่มาของปัญหา: ปัญหาการใช้สารเสพติดในเยาวชนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพกายและจิตสังคม ความยืดหยุ่นในชีวิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการช่วยป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความยืดหยุ่นในชีวิต และอิทธิพลของปัจจัยคัดสรรต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด

วิธีการศึกษา: การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนายครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดในสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงกลาโหม ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 280 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความยืดหยุ่นในชีวิต แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสอบถามความผูกพันในครอบครัว และแบบสอบถามการตีตราบาปตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.78, 0.93, 0.82, 0.78 และ 0.85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ผลการศึกษา: เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด

มีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง คิดเป็นร้อยละ 52.1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 77.9 (SD = 9.6) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R เท่ากับ 0.456 ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ได้ร้อยละ 19.6 ($R^2 = 0.196, p < 0.001$) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า 5.971 แต่ตัวแปรที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ตัว ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = 0.260, p < 0.001$) ความภาคภูมิใจในตนเอง ($\beta = 0.232, p < 0.001$) และความผูกพันในครอบครัว ($\beta = 0.176, p < 0.01$)

สรุป: ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนากิจกรรมหรือโปรแกรมเสริมสร้างความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด โดยเน้นการส่งเสริมและจัดหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การสร้างความผูกพันในครอบครัว และการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง

คำสำคัญ: ความยืดหยุ่นในชีวิต, การใช้สารเสพติด, เยาวชน, การสนับสนุนทางสังคม, ความภาคภูมิใจในตนเอง

ORIGINAL ARTICLE

The Influence of Selected Factors on The Resilience of Youths Receiving Substance Abuse Treatment

Jinjutha Chaisena Dallas, Ph.D.¹, Sawitree Wonginjun, M.N.S.²

¹Department of Psychiatric and Mental Health Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University

²Department of Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University

ABSTRACT

BACKGROUND: Substance abuse among youths is a problem that affects both physical and psychosocial health. Resilience is one of the key factors that prevent young people from engaging in substance abuse.

OBJECTIVE: To study the influence of selected factors on the resilience of youths receiving substance abuse treatment.

METHODS: This predictive correlational research aimed to study selected factors affecting the resilience of youth who were undergoing substance abuse treatment at treatment facilities of the Ministry of Defense in the eastern area of Thailand. The 280 samples were selected by using a simple random sampling, and data collected from April to November, 2020. Data were collected by using questionnaires consisting of 6 parts, which asked the respondents questions regarding their personal information, resilience, social support, self - esteem, family connectedness, and a self - stigma in substance abuse scale. The Cronbach alpha coefficients were 0.78, 0.93, 0.82, 0.78 and 0.85, respectively. Descriptive statistics and the Enter method of Multiple

Regression were employed for data analyses.

RESULTS: The results showed that youths receiving treatment for addiction had an average resilience of 77.9 (SD = 9.6). Most of them (52.1%) had a high level of resilience. The results of the Enter method of Multiple Regression analysis showed that all four factors could affect resilience with a multiple correlation coefficient $R = 0.456$. Those influencing factors had a covariate of resilience with a statistical significance of 19.6% ($R^2 = 0.196$, $p < 0.001$) and a standard deviation predictor of 5.971. However, there were just three factors that could predict resilience statistically: social support ($\beta = 0.260$, $p < 0.001$), self - esteem ($\beta = 0.232$, $p < 0.001$), and family connectedness ($\beta = 0.176$, $p < 0.01$).

CONCLUSIONS: This research results deliver significant background information for the development of activities or programs to enhance life resilience among youths undergoing substance abuse treatment by promoting social support, self - esteem, and family connectedness.

KEYWORDS: resilience, substance abuse, youths, social support, self - esteem

บทนำ

ปัญหาการใช้สารเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศทั่วโลก สารเสพติดส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม ได้แก่ การฆ่าตัวตาย การตายด้วยอุบัติเหตุบนท้องถนน การติดเชื้อเอชไอวี หรือไวรัสตับอักเสบบ และ การเจ็บป่วยอื่นๆ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเสี่ยง ทำลายสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ครอบครัว และชุมชนอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้มักส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนมากกว่าผู้ใหญ่ จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติด ปี พ.ศ. 2562 พบว่า ผู้ต้องหาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 20 - 24 ปี จำนวน 33,282 คน คิดเป็นร้อยละ 20.62 สำหรับกลุ่มอายุต่ำกว่า 19 ปี มีผู้ต้องหา 19,002 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพยาเสพติด โดยพบเด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง² และจากรายงาน พบว่า ปีงบประมาณ 2563 มีผู้เข้ารับการรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอายุ 20 - 24 ปี จำนวน 931 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 และอายุต่ำกว่า 19 ปี จำนวน 481 คน คิดเป็นร้อยละ 9.27 โดยส่วนใหญ่ใช้สารเสพติดประเภทแอมเฟตามีน ร้อยละ 41.25³ เด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเปราะบาง มีความอ่อนแอ และมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกชักจูง ครอบงำ และคุกคามจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ได้ง่าย ความยืดหยุ่นในชีวิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างเกราะป้องกันไม่ให้เกิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

ความยืดหยุ่นในชีวิตหรือความแข็งแกร่งในชีวิต (resilience) เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันไม่ให้อายุสั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด⁴ Grotberg⁵ กล่าวว่า ความยืดหยุ่นในชีวิตเป็นศักยภาพหรือความสามารถของบุคคลในการเผชิญปัญหาและต่อสู้กับสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นในชีวิตให้สามารถผ่านพ้นไปได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาให้บุคคลมีความยืดหยุ่นในชีวิตเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องใช้การขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงจากภายในของบุคคล โดยเฉพาะปัจจัยด้านความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นในชีวิต ได้แก่

การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว และการตีตราบาปตนเอง

สำหรับปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม การที่บุคคลมีแหล่งสนับสนุนภายนอก มีแบบอย่างที่ดี และได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำตามความเหมาะสม จะช่วยพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิตได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยืดหยุ่นในชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ($r = 0.334, p < 0.01$)⁶ ปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิต เนื่องจากบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะมีความนับถือตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความเชื่อมั่น และมองโลกในแง่ดี มีการศึกษาพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยืดหยุ่นในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.598, p < 0.01$)⁷ และปัจจัยด้านความผูกพันในครอบครัว เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิต บุคคลที่มีความผูกพันกับครอบครัวสูงจะรู้สึกใกล้ชิดกับสมาชิกในครอบครัว รับรู้ถึงความรัก ความเอาใจใส่ และรู้สึกเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เยาวชนมีการพัฒนาพื้นฐานภายในตนเองที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยืดหยุ่นในชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ($r = 0.503, p < 0.01$)⁸ ส่วนปัจจัยด้านการตีตราบาปตนเองนั้น มีการศึกษาในสมาชิกของครอบครัวที่ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งพบว่า การตีตราบาปตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับสูงกับความยืดหยุ่นในชีวิต ($r = -0.851, p < 0.001$)⁹ จากประเด็นข้างต้น และในปัจจุบันยังพบการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการรักษาสารเสพติดในประเทศไทย มีค่อนข้างน้อยมาก ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาความยืดหยุ่นในชีวิต และอิทธิพลของปัจจัยคัดสรรต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการรักษาสารเสพติด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง

ความผูกพันในครอบครัว และการตีตราบาปตนเอง ผลการศึกษาที่ได้จะทำให้ต้องรู้ค่าความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา กิจกรรมหรือโปรแกรมเสริมสร้างความยืดหยุ่นในชีวิต ของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางชนิดการหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (cross - sectional, predictive correlational design) โดยการศึกษาได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา ตามหนังสืออนุมัติเลขที่ HS 006/2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ในสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงกลาโหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ในสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงกลาโหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการ Power Analysis ด้วยโปรแกรม G*Power3 โดยกำหนดอำนาจในการทดสอบ (power of test) ที่ระดับ 0.95 ขนาดอิทธิพล (effect size) ขนาดเล็กที่ 0.10⁹ และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 236 คน เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 280 คน คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นผู้เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ประเภทแอมเฟตามีน ที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี สามารถอ่าน ฟัง และเขียนภาษาไทยได้ ไม่มีอาการจากการถอนพิษยา เช่น ปวดศีรษะ หงุดหงิด ไม่มีสมาธิ เป็นต้น และยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล (student Information form) เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ก่อนเข้ารับการ

บำบัดต่อเดือน และประวัติการใช้สารเสพติด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความยืดหยุ่นในชีวิต (resilience questionnaire) พัฒนาโดย เพ็ญประภา ปริญาพล¹⁰ จาก Lhimsoonthon ตามแนวคิดความยืดหยุ่นในชีวิตของ Grotberg เพื่อประเมินความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่ใช้สารเสพติด จำนวน 20 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ “ฉันเป็น... (I am...)” จำนวน 8 ข้อ “ฉันสามารถ... (I can...)” จำนวน 7 ข้อ และ “ฉันมี... (I have...)” จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยกับข้อความนี้มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน ถึงเห็นด้วยกับข้อความนี้น้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน คะแนนแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน คะแนนสูง หมายถึง มีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งระดับความยืดหยุ่นในชีวิตตามอันตรภาคชั้นออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความยืดหยุ่นในชีวิตสูง ปานกลาง และต่ำ แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.78

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม (personal resource questionnaire: PRQ 2000) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ส่วนที่ 2 (PRQ - 2000) ของ Weinert ซึ่งเป็นการประเมินลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม ตามชนิดของการสนับสนุนทางสังคม แพลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดยประภาศรี พงษ์มีผล¹¹ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ประเมินการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักความผูกพัน (intimacy) ด้านการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง (worth) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (social integration) ด้านการเอื้อประโยชน์หรือช่วยเหลือผู้อื่น (nurturance) ด้านการได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำ (assistance) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุดเท่ากับ 7 คะแนน ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน คะแนนแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 15 - 105 คะแนน คะแนนสูง หมายถึง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูง แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.93

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง (self - esteem scale) พัฒนาโดย Rosenberg แปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัยรุ่นไทยโดยปริทรรศ ศิลปกิจ และอรรวรรณ ศิลปกิจ¹² แบบสอบถามมีจำนวน 8 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายทางบวก 4 ข้อ (ข้อที่ 1, 3, 4, 8) และความหมายทางลบ 4 ข้อ (ข้อที่ 2, 5, 6, 7) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 4 คะแนน ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน คะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 8 - 32 คะแนน คะแนนสูง หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.82

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความผูกพันในครอบครัว (family connectedness scale) พัฒนาโดย Resnick et al. แปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของคนไทยโดย พิสมัย นพรัตน์¹³ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันในครอบครัว ได้แก่ ความใกล้ชิดในครอบครัว การรับรู้ถึงความเอาใจใส่ ความพอใจในสัมพันธภาพในครอบครัว การรู้สึกถึงความรัก และความรู้สึกเป็นที่ต้องการของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 5 คะแนน ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน คะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 12 - 60 คะแนน คะแนนสูง หมายถึง มีความผูกพันในครอบครัวมาก แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.78

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการตีตราบาปของตนเองในการใช้ยาเสพติด (self - stigma in substance abuse scale questionnaire) พัฒนาโดย Luoma, Nobles, Drake, Hayes, O'Hair, Fletcher, & Kohlenberg¹⁴ แปลเป็นภาษาไทยโดยคณะผู้วิจัยด้วยการใช้เทคนิคการแปลย้อนกลับ (back translation) ซึ่งตรวจสอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของภาษาใน

แบบสอบถามฉบับแปลเป็นภาษาไทยตามบริบทของสังคมไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับขั้นตอนการแปลย้อนกลับ จำนวน 2 ท่าน โดยแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ประเมินการรับรู้การตีตราบาปของผู้ใช้สารเสพติดที่มีต่อตนเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านตัวตนที่ไร้คุณค่า (self - devaluation) 8 ข้อ ด้านความกลัวตราบาปจากการถูกตีตรา (fear of enacted stigma) 9 ข้อ ด้านการหลีกเลี่ยงการถูกตีตรา (stigma avoidance) 13 ข้อ และด้านการลดคุณค่า (values disengagement) 10 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 40 - 200 คะแนน คะแนนสูง หมายถึง การตีตราบาปของตนเองในการใช้ยาเสพติดสูง แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล: ภายหลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถาบันบำบัดผู้ติดสารเสพติดของกระทรวงกลาโหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมการวิจัยด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ในวันและเวลาที่กลุ่มตัวอย่างว่างหรือสะดวกในห้องที่ได้รับการอนุญาตให้ใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยผู้วิจัยกล่าวแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความเสี่ยง และประโยชน์ในการเข้าร่วมการวิจัย อธิบายรายละเอียดของแบบสอบถาม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย ตลอดจนการรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง ถ้ากลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมวิจัยจะให้ลงลายมือชื่อในเอกสารแสดงความยินยอม และตอบแบบสอบถามประมาณ 30 - 45 นาที หากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วต้องการหยุดหรือไม่ทำต่อก็ได้โดยผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และไม่มีผลกระทบต่อใด ๆ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างนำแบบสอบถามใส่ซองที่ไม่มีมีการระบุชื่อและปิดผนึก แล้วส่งให้ผู้วิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อธิบายวิธีข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยคัดสรรต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบปกติ (enter) ที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติก่อนการวิเคราะห์

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย ร้อยละ 100 อายุเฉลี่ย 22.3 ปี (SD = 2.2) ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ

82.9 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.4 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 54.3 เป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัท ร้อยละ 12.5 มีรายได้ก่อนเข้ารับการบำบัดต่อเดือน อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 48.2 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 26.4 กลุ่มตัวอย่างเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรก อายุเฉลี่ย 16.1 ปี (SD = 2.2) อายุน้อยสุดที่เริ่มใช้สารเสพติด คือ 12 ปี กลุ่มตัวอย่างเข้ารับการบำบัดเป็นครั้งแรก ร้อยละ 56.8 รองลงมา เป็นครั้งที่สอง ร้อยละ 27.1 มีจำนวนวันที่เข้ารับการบำบัดครั้งนี้เฉลี่ย 69.2 วัน (SD = 33.4) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเคยใช้สารเสพติดประเภท แอมเฟตามีน ส่วนใหญ่มีกลุ่มบุหรี่ปริมาณ ร้อยละ 75 ัญญา ร้อยละ 64.3 และดื่มสุรา ร้อยละ 53.4 บางรายเคยเสพยาไอซ์และเฮโรอีน

ตารางที่ 1 ความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด (n = 280)

ความยืดหยุ่นในชีวิต	พิสัย	จำนวน (ร้อยละ)
ความยืดหยุ่นในชีวิตต่ำ	38.00 - 57.67	7 (2.5)
ความยืดหยุ่นในชีวิตปานกลาง	57.68 - 77.35	127 (45.4)
ความยืดหยุ่นในชีวิตสูง	77.36 - 97.03	146 (52.1)
$(\bar{X} = 77.9, SD = 9.6, Min = 38, Max = 97)$		

จากตารางที่ 1 พบว่า เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีความยืดหยุ่นในชีวิตเฉลี่ยเท่ากับ 77.9 (SD = 9.6) โดยเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีความ

ยืดหยุ่นในชีวิตสูง คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมา มีความยืดหยุ่นในชีวิตปานกลาง ร้อยละ 45.4 และมีความยืดหยุ่นในชีวิตต่ำ เพียงร้อยละ 2.5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร (n = 280)

ตัวแปร	พิสัย	\bar{X}	SD	1	2	3	4	5
1. การสนับสนุนทางสังคม	15 - 105	78.8	12.3	1				
2. ความผูกพันในครอบครัว	12 - 60	41.2	6	0.301	1			
3. ความภาคภูมิใจในตนเอง	8 - 32	24	3.9	0.139	- 0.040	1		
4. การตีตราตนเอง	40 - 200	115.7	21.6	0.102	0.301	- 0.313	1	
5. ความยืดหยุ่นในชีวิต	20 - 100	77.9	9.6	0.356	0.279	0.225	0.122	1

จากตารางที่ 2 พบว่า เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีคะแนนความยืดหยุ่นในชีวิตในภาพรวมเฉลี่ย 77.9 (SD = 9.6) สำหรับผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ($r = 0.356, p < 0.001$) ความผูกพันใน

ครอบครัว ($r = 0.279, p < 0.001$) ความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = 0.225, p < 0.001$) และการตีตราตนเอง ($r = 0.122, p < 0.05$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยืดหยุ่นในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ปัจจัยทำนายความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด (n = 280)

ตัวแปรทำนาย	b	SE	β	T	p-value
Constant	30.526	5.971		5.112	< 0.001
การสนับสนุนทางสังคม	0.203	0.045	0.260	4.544	< 0.001
ความภาคภูมิใจในตนเอง	0.577	0.143	0.232	4.030	< 0.001
ความผูกพันในครอบครัว	0.282	0.094	0.176	3.002	0.003
การตีตราบาปตนเอง	0.051	0.026	0.115	1.926	0.06

$R^2 = 0.208$; Adjust $R^2 = 0.196$; $R = 0.456$; $F_{4, 275} = 18.026$

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R เท่ากับ 0.456 ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ได้ร้อยละ 19.6 ($R^2 = 0.196$, $p < 0.001$) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า 5.971 แต่ตัวแปรที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 3 ตัว ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = 0.260$, $p < 0.001$) ความภาคภูมิใจในตนเอง ($\beta = 0.232$, $p < 0.001$) และความผูกพันในครอบครัว ($\beta = 0.176$, $p < 0.01$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด พบว่า เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีความยืดหยุ่นในชีวิตเฉลี่ยเท่ากับ 77.9 (SD = 9.6) โดยเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง คิดเป็นร้อยละ 52.1 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.8 ได้เข้ารับการบำบัดสารเสพติดเป็นระยะเวลาเฉลี่ยเท่ากับ 69.2 วัน (SD = 33.4) จากทั้งหมด 120 วัน ซึ่งจะได้รับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดให้กลับคืนสภาพร่างกาย จิตใจ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัว โดยใช้หลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST model) ได้แก่ การได้รับความรู้เรื่องสมองติดยาและโทษของยาเสพติด การเข้าร่วมกลุ่มรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มชุมชนบำบัด กลุ่มเครื่องมือบ้าน กลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการเลิกสารเสพติด การอยู่ร่วมกับครอบครัว การเสริม

สร้างทักษะการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมทางเลือกตามที่ได้รับบำบัดสนใจ รวมทั้งได้รับการฝึกระเบียบวินัยด้วยวิชาทหาร ซึ่งจะช่วยฟื้นฟูสภาพร่างกาย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางรายได้เรียนรู้ถึงผลกระทบจากการถูกดำเนินคดีและต้องเข้ารับการบำบัดเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้สูญเสียอิสรภาพ ห่วงเหินจากครอบครัว หรือบุคคลอันเป็นที่รัก และสูญเสียรายได้จากการต้องเข้ารับการบำบัด รวมถึงประสบการณ์ด้านลบจากการใช้สารเสพติด และการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับข้อเสียและโทษของการใช้สารเสพติด ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้และทบทวนประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีมุมมองต่อการใช้สารเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไป จึงพบว่า เยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง

อิทธิพลของปัจจัยคัดสรรต่อความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด สามารถอภิปรายตามขนาดของอิทธิพลของตัวแปรได้ ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.260$, $p < 0.001$) อธิบายได้ว่า ความยืดหยุ่นในชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค โดยบุคคลที่มีความยืดหยุ่นในชีวิตมักเชื่อมั่นว่าตนเองมีแหล่งสนับสนุนภายนอก ได้แก่ การมีบุคคลในและนอกครอบครัวที่สามารถเชื่อใจ ไว้วางใจได้ มีแบบอย่างที่ดี สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การศึกษา สังคม และได้รับการดูแลความปลอดภัยตามจำเป็น รวมถึงการมีครอบครัวและชุมชนที่มั่นคง ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความยืดหยุ่นในชีวิต เช่นเดียวกับเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดที่ได้รับความรัก ความผูกพันจากบุคคลรอบข้าง ได้รับการยอมรับและเห็น

คุณค่าในตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถเอื้อประโยชน์หรือช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งการได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำตามความต้องการอย่างเหมาะสม ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยืดหยุ่นในชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ($r = 0.334, p < 0.01$)⁶

ความภาคภูมิใจในตนเองมีอิทธิพลทางบวกกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.232, p < 0.001$) อธิบายได้ว่า เยาวชนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมักจะเป็นผู้ที่มีความนับถือตนเอง มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มองโลกในแง่ดี เชื่อมั่นว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีความหวังและความศรัทธา ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบของความยืดหยุ่นในชีวิต¹⁵ จึงทำให้เยาวชนมีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความความยืดหยุ่นในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.598, p < 0.01$)⁷

ความผูกพันในครอบครัวมีอิทธิพลทางบวกกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.176, p < 0.01$) อธิบายได้ว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทั้งด้านความคิด และพฤติกรรมของบุคคล โดยเยาวชนที่มีความผูกพันในครอบครัวสูง จะรู้สึกใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัว รับรู้ถึงความเอาใจใส่ พอใจในสัมพันธภาพ รู้สึกถึงความรัก และรู้สึกเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เยาวชนมีการพัฒนาพื้นฐานภายในตนเองที่ดี รู้สึกมีความเชื่อมั่นในตนเอง ("I am") เชื่อว่าตนเองมีความสามารถ ("I can") และรับรู้ว่าตนเองมีแหล่งสนับสนุน ("I have") ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบของความยืดหยุ่นในชีวิต¹⁵ จึงแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมีความยืดหยุ่นในชีวิตสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยืดหยุ่นในชีวิตของนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ($r = 0.503, p < 0.01$)⁶

การติตราบาปตนเองมีอิทธิพลกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากการติตราบาปตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ($r = 0.122, p < 0.05$) แต่สามารถอธิบายข้อค้นพบที่เกิดขึ้นนี้ตามแนวคิดความยืดหยุ่นในชีวิตของ Grotberg⁵ ได้ว่า บุคคลที่มีความยืดหยุ่นในชีวิตจะเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในตนเองสูง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์วิกฤตก็จะสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดมักจะมีมุมมองต่อตนเองหรือการติตราบาปให้กับตนเองว่าตนเองไร้คุณค่า กลัวการถูกติตราบาปจากผู้อื่นหรือมีความพยายามหลีกเลี่ยงการถูกติตราหรือความรู้สึกลดคุณค่าลงได้ แต่ความยืดหยุ่นในชีวิตเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความยืดหยุ่น สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้และใคร่ครวญสิ่งที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์วิกฤตของชีวิต ถึงแม้ว่าเยาวชนจะมีความรู้สึกมีตราบาปในตนเองสูงแต่ก็จะสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนเองจนมีความยืดหยุ่นในชีวิตสูงขึ้น จากปัญหาที่พบว่า เด็กที่เริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง และวัยรุ่นเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและใช้ยาเสพติดมากขึ้น ซึ่งการใช้ยาเสพติดจะส่งผลต่อสมอง อารมณ์ทางจิต และปัญหาสังคมมากมาย การทำงานในเชิงป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปพัวพันกับยาเสพติดจึงมีความสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความผูกพันในครอบครัว มีผลที่จะพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดแล้ว ดังนั้นพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความยืดหยุ่นในชีวิต ซึ่งสามารถพัฒนาได้ตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวได้เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤตในชีวิต จัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพปกป้องตนเองได้ และมีสุขภาพจิตดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และขอ

เสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ พัฒนางานวิจัยที่จะศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม ผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมหรือโปรแกรมเสริมสร้างความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด โดยเน้นการส่งเสริมและจัดหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และการสร้างความผูกพันในครอบครัว และผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางานวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างความยืดหยุ่นในชีวิตของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด

ผลประโยชน์ทับซ้อน: ไม่มี

แหล่งเงินทุนสนับสนุน: การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ที่สนับสนุนงบประมาณและทุนการวิจัย และขอขอบคุณสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงกลาโหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Kalayasiri R. Facts and figures: illegal substances in Thailand 2017-2020. Songkhla: Centre for Addiction Studies (CADS), Faculty of Medicine, Prince of Songkla University; 2020.
2. Ministry of Justice, Office of The Narcotics Control Board. Annual report 2019: Thailand Narcotics Control. Bangkok: Office of The Narcotics Control Board; 2020.
3. Princess Mother National Institute on Drug Abuse Treatment. Statistics on Drug Abuse Treatment of Princess Mother National Institute on Drug Abuse Treatment in the fiscal year 2016-2020 [Internet]. 2020 [cited 2021 Feb 17]. Available from: http://www.pmnidat.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=3274&Itemid=53
4. Luthar SS, Cicchetti D, Becker B. The construct of resilience: a critical evaluation and guidelines for future

work. *Child Dev* 2000;71:543-62.

5. Grotberg EH. Resilience for today: Gaining strength from adversity. Connecticut: Praeger; 2003.
6. Suntonvijitr S, Hengudomsub P, Vatanasin D, Detchaiyot P. Predicting factors of depression among secondary school students in extended educational opportunity schools. *Nursing Journal of the Ministry of Public* 2018;28(2):53-66.
7. Sirathatnarrojana T, Voracharoansri S, Meesuk P. The relationship of self-esteem and resilience of undergraduate students. *Veridian E - Journal, Silpakorn University* 2016;9:715-32.
8. Nihayati HE, Herawati I, Wahyudi AS. The relationship between stigma, resilience, and quality of life from family members taking care of schizophrenic patients. *Sys Rev Pharm* 2020;11:823-8.
9. Polit DF, Beck CT. Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice. 10th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer; 2017.
10. Parinyaphol P. Resilience of University Students of Prince of Songkla University, Pattani Campus. *Songklanakarin J of Social Sciences & Humanities* 2007;13(2):137-53.
11. Tungmephon P. Social support, caregiving preparedness and stress among mothers of autistic children [Dissertation]. Chiang Mai: Chiang Mai University; 2005.
12. Silpakit P, Silpakit O. The psychometric property of Rosenberg Self-esteem Scale in Thai youth. *J Ment Health Thai* 2016;24:15-28.
13. Nopparat P. Factors related to sexual risk behaviors among high school and vocational students [Thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai University; 2000.
14. Luoma JB, Nobles RH, Drake CE, Hayes SC, O'Hair A, Fletcher L, et al. Self-Stigma in substance abuse: development of a new measure. *J Psychopathol Behav Assess* 2013;35:223-34.
15. Grotberg EH. A guide to promoting resilience in children: strengthening the human spirit - early childhood development: practice and reflections number 8. The Hague: Bernard van Leer Foundation; 1995.